

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

[Liber quartus]

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

Vos hæc fabula respicit. Quicūq; in superū
diem. Mentem ducere quæritis Nam qui tar
tareum in specus **V**ictus lumina flexerit
Quicquid præcipuū trahit. Perdit dū vixet
infernōs

Finito libro tercio. incipit liber quar
tus de consolatione philosophiæ.

Næc cū philosophia dignita
te vultus a oris gravitate se
quata læniter suauiterq; cœnim
set **T**ū ego nondū penitus insiti in ceroris ob
litus. intentionē dicere adhuc aliquid parā
tis abrūpi **E**t o inq; p̄ua veri luis. quæ vsq;
adhuc tuā sudit oratio. tum sui speculatio ē
diuina. tū tuis rationib; inuicta patuerunt.
Eaq; mibi et si q̄b iniuriæ dolorē nuper obli
ta. non tamen ante hæc proisus ignorata di
xisti. **S**ed ea ipsa est vel maxima nostri cau

sa moeroris . q̄ cū rerū bonus rector existat .
vel esse oīno mala possint vel ipunita pretere
ant . **Q**uod solū q̄nta dignū sit admiratione
p̄fecto cōsidera . **A**t huic aliud maius adiu
git . **N**ā iperāte florēteq; nequicia . virtus nō
solū premijs caret . verū etiā sceleratorū pedi
bus subiecta calcā . ⁊ in locum faciōrū sup
plicia luit . **Q**uæ fieri in regno sciētis oīa po
tētis omnia . s; bona tātūmodo volentis dei . ne
mo satis potest nec admirari nec cōqueri . **P** .
Tum illa ⁊ esset inquit infiniti stuporis oībo
q; horribilius monstris sic vt tu aestimas in
tātū velut patrisfamilias dispositissima domo
vilia vasa colerent̄ preciosa sordescerēt **S**ed
nō ita est . **N**ā si ea quæ paulo ante conclusa
sunt incōuulsa seruātur . ipso de cuius nūc re
gno loquimur auctore cognosces . semp̄ qui
sem̄ potētes bonos esse . malos vero abiectos
sēp̄ atq; ibeāles . nec sine pena vnq; eē vicia

nec sine p̄mio vtutes . bonis foelicia . malis se
p̄ ifortunata ɔtingē . **M**ultaq; id genus . q̄ so
pitis q̄relis firma te soliditate corroboret . **E**t
qm̄verae formā btitudis me dudū monstrāte
vidisti . quo etiā sita sit agnouisti . de cursis
oibus q̄ p̄termittere necessariū puto viā tibi q̄
te domū reuehat ostēdā . **P**enas etiā tuæ mē
ti q̄bo se i altū tollē possit affigā . vt p̄turba
tione depulsa sospesi patriā meo ductu mea
semita . meis etiā vehiculis reuertaris .

Metrū primū quarti libri .

Quānt enim p̄næ volucres mihi .
Quæ celsa conscendant poli .
Quas sibi cum velox mens induit .

Terras perosa despicit .

Aeris mimentis superat globum .

Nubes q; post tergum videt .

Quiq; agili motu calet aetheris

Trāscendit ignis verticem .

Donec in astriferas surgat domos . Obcebo
q; diūgat vias Aut comites iter gelidi semis
Miles coruscæ sideris . Vel q̄cūq; micans nox
pingitur . Recurrat astri circulū . Atq; vbi iā
exhausti fuerit satis Polū relinquat extimū
Dorsaq; velocis premat ætheris Cōpos verē
di luminis . Dic regiū sceptrū dñs tenet . Or
bis q; habenas temperat . Et volucrem currū
stabilis regit . Rerum coruscus arbiter Duc
te si red ucem referat via . Quam nūc requiris
immemor . Hæc dices memini patria est mi
hi Hinc ortus hic sistam gradus . Qd si ter
rarū placeat tibi . Noctem relictam visere
Quos miseri toruos populi timent . Cernes
tyrannos exules .

Prosa secunda quarti libri .

Num ego pape inq̄m vt magna pro
mittis . nec dubito quin possis effice
tu modo quē ex cūtaueris ne moreris . P . Pri

mū igitur inquit bonis semper abesse potētā .
malos cūctis viribus esse desertos agnoscas
licebit quorū quidem alterum demonstratur ex
altero . **N**ā cum bonū malūq; contraria sint si
bonū potēs esse constiterit . liquit imbecillitas
mali . at si fragilitas clarescat mali . boni firmi
tas nota est . **S**ed vti nostrae sententiae fides
abundantior sit alterutro calle procedam . nūc
hinc . nunc inde pposita cōfirmans **D**uo sūt
quibus omnis humanorū actuū cōstat effe
ctus . volūtas scz ac potestas . quorū si alteru
trum desit nihil est quod explicari queat . de
ficiēte etenim voluntate ne aggreditur quidez
quisq; quod nō vult . at si potestas absit . vo
luntas frustra sit **Q**uo fit vt si quē videas vel
le adipisci quod minime adipiscat . huic ob
tinendi quod voluerit defuisse valentiā dub
tare non possis **B** . **P**erspiciū est inquam .
nec vllō modo negari potest **P** . **Q**uē vero
i i

effecisse quod voluerit videas . num etiã po
tuisse dubitabas **B.** Mime **P.** Quod vero
quisq; potest in eo validus . quod vero non
potest in hoc itralis eẽ cẽsendus est **B.** Fa
tor in quã **P.** Meministi ne igit inqt supio
ribo rationibus esse collectũ intentionẽ omnẽ
voluntatis humanæ q̃ diuersis studijs agit
ad beatitudinẽ festinare . Memini inq; id q̃z
esse demonstratũ **P.** Nũ recordaris btitudi
nem ipsũ esse bonũ . eoq; inõ cũ beatitudo pe
titur ab oibus desiderari bonũ **B.** Mime inq; m
re cordor qm̃ id memoriæ fixũ teneo **P.** Oẽs
igitur hoies boni parit ac mali indiscreta intẽ
tione ad bonũ puenire nitũt **B.** Ita inq; m
cõsequẽs est **P.** S; certũ est adeptione boni
bonos fieri **B.** Certũ **P.** Adipiscuntẽ igit
boni quod appetũt **B.** Sic videt **P.** Ma
li vero si adipiscerẽt qd̃ appetũt bonũ . mali
esse nõ possẽt **B.** Ita eẽ **P.** Cũ igit vtriq;

bonū petāt si hi q̄dē adipiscūt . illi vero mi-
nime . **N**ū dubiū ē bonos q̄dē potētes ec̄ . q̄ ve-
ro mali sūt ibecilles **B** . Quisq̄s inquā dubi-
tat . nec rerū naturā nec cōsequētiā p̄t cōsidera-
re rationū **P** . Kurs? inq̄t **S**i duo sint q̄bus
idē s̄m naturā sit . eorūq̄ vn? naturali officio
id ip̄sū agat atq̄ p̄ficiat . alter vero naturale
illd̄ officū mime administrare queat . alio ve-
ro modo q̄m naturæ cōuenit non quidem im-
pleat p̄positum suū h̄ imitetur implentē . quē
nā horuz valentiore esse decernis **B** . Et si cō-
iecto inquā quid velis . planius tñ audire de-
sidero **P** . Ambulādi iqt̄ motū s̄m naturā ec̄
h̄oibz nū negabis **B** . Mime iquā **P** . Eius
q̄ rei pedū officū esse naturale nū dubitas .
B . Ne hoc q̄dē inq̄m **P** . Si q̄s igit̄ pedibz
ic̄dē valēs ābulat . ali? q̄ cui hoc nāle pene-
desit officū maibz mitēs ābulat̄ conet̄ q̄s iure
h̄oz valētiōr existari p̄t **B** . Cōtexe inquā
1 17

caetera . nam quin naturalis officij . potens eo
qui idēz nequeat valētior sit nullus ambigat
P. Sed summū bonū quidez æque malis bo
nis . qz ppositū . boni quādem naturali officio
virtutū petūt . Mali vero variā p cupiditatē
quod adipiscendi boni naturale officiū non
est idipsum conant adipisci . An tu aliter exi
stimas **B.** Minime inquā . nā etiam quod ē
cōsequens patet Ex his enim quæ concesserū
bonos qdem potētes . malos vero esse necesse
est imbecilles **P.** Recte inqt pcurris id qz v
ti medici sperare solent . indicium est erectæ iā
resistentis qz naturæ . Sed qm te ad itelligē
dū promptissimū esse cōspicō . crebras cōacer
ualo rationes Vide eni quāta viciōsorum ho
minū pateat infirmitas . qui ne ad hoc quidez
pueniē queunt . ad quod eos naturalis ducit
ac pœne compellit intentio Et quid si hoc tā
magno ac pœne inuictō praeuentis naturæ

deserent auxilio. **C**onsidera vero quāta sce-
leratos homines habeat ipotentia. **N**eq; eni leuia
aut ludicra premia petūt. q̄ conseq̄ atq; obti-
nere nō p̄nt. sed circa ipsam rerū summā verti-
cemq; deficiūt. nec in eo miseris cōtingit effe-
ctus q; solū dies noctes q; molunt. **I**n qua-
re honorū vires eminet. **S**icut eni eū qui pedi-
bus incedens. ad eum locuz vsq; puenire po-
tuisset. quo nihil ulterius puiū iaceret incessui
ambulādi potētissimū esse censeret. ita eum
qui expetētorum finem quo nihil ultra est ap-
prehendit potētissimū necesse esse iudices. **E**x
quo fit quod huic obiacēt. vt iſdem scelesti
viribus oibus videant esse deserti. **C**ur eni reli-
cta virtute vicia sectant̄ & inscitia ne honorū.
sed quid enervacius ignorantiae cōtate. **A**n
sectanda nouerunt. sed trāuersos eos libido
prācipitat. sic quoq; intemperātia fragiles sūt
q̄ oblectari vicio nequeunt. **A**n scientes volē
i ii)

tes q; bonū deserūt. ad vicia deflectunt. **S**;
hoc modo non solū potentes esse. sed omnino
esse desinunt. **N**am qui cōmunem omnium q̄
sunt finem relinquūt. parit̄ q; esse desistunt.
Quod quidem cupiā mirū forte videat. vt
malos qui plures hominū sūt eosdem nō eē di
camus. sed ita sese res habet. **N**ā qui mali sūt
eos malos esse nō abnuo. sed eosdem esse pu
re atq; simpliciter nego. **N**am vti cadaver ho
minē mortuū dixeris. simpliciter vero hominem
appellare non possis. ita viciosos malos qui
dem esse concesserim. sed esse absolute nequeā
cōfiteri. **E**st enī quod ordinē retinet seruatq;
naturam. **Q**uod vero ab hac deficit. esse etiā
quod in sui natura situm est de relinquit. **S**;
possūt inquit mali. ne ego quidem negauerim
sed hæc quidem eorū potentia nō a virib;
sed ab imbecillitate descendit. **P**ut etiā ma
la q̄ minime valerēt si in bonorū efficiētia ma

nerere potui sset. Quae possibilitas eos euidenti
us nihil posse demonstrat. Nam sicuti paulo an
te collegimus malū nihil est cum mala tantū
modo possint. nihil posse improbos liq̄t. **B.**
P. Perspicuū est. **P.** Atq; vt intelligas q̄ nam
sit huius potētiae vis sūmo bono nihil potenti
us eē paulo ante diffiniuimus. **B.** Ita ē iq̄z
P. Sed idē inquit facere malū nequit. **B.**
M. Minime. **P.** Est igit̄ inquit aliquis qui oia
posse homines putet. **B.** Nisi quis isaiat ne
mo. **P.** Atqui ijdem p̄nt mala. **B.** Vñam
qui dem inquam nō possent. **P.** Cum igitur
honorum tantūmodo potens possit omnia nō
vero q̄ant oia potentes etiā malorū eostē qui
mala p̄nt min⁹ posse maifestū ē. **D.** Huc accedit
q̄ oēz potētia int̄ expetēda numerādā. oiaq;
expetēda referri ad bonū. velut ad quoddaz
naturae suae cacūmen ostendim⁹. **B.** patrādi
sceleris possibilitas referri ad bonū nō potest
i n̄j

Expetēda igit̄ nō est. Atq̄ omnis potētia ex
petenda est. Liqueſt igit̄ malorū poſſibilita
tē nō eſſe potētia. Ex quibz omnibz bonorū
q̄dem potētia. malorū vero minime dubitabi
lis apparet infirmitas. Verāq; illā Platonis
eē ſententiā liqueſt. Solos quod deſideret face
re poſſe ſapiētes. improbos vero exercere quibz
q̄d libeat. q̄d vero deſiderēt explē non poſſe.
Faciūt enī quæ libet dū p̄ ea quibz delectāt̄
id bonū quod deſiderāt ſe adepturos putant.
ſed minime adipiſcunt. qm̄ ad beatitudinē
probria nō veniunt.

Metrū ſecundum libri quarti.

Quos vides ſedere celſo Solij culmine
reges. Purpura claros nitente. Be
ptos trīſtibz armis Ore toruo cōminātes
Rabie cordis ankeloſ Detrahāt ſi q̄s ſup̄biſ
Vani tegmina cultus Jā videbit int̄ aretaſ
Dños ferre catenas. Dine enī libido verſat̄.

Audis corda venenis **V**inc flagellat ira me
tem **F**luctus turbida tollens **M**oeror aut ca
ptos fatigat **A**ut spes lubrica torquet **E**rgo
euz caput tot vnū **C**ernas ferre tyrānos
Nō facit quod optat ipse. **D**ñs p̄ssus iniquis

Prosā terciā libri quarti.

Ades ne igit̄ quāto in coeno probra
veluant̄. qua probitas luce respicē
at. **I**n quo perspicuū est. nunq̄m bonis pre
mia. nunq̄ sua sceleribz esse supplicia **R**e
rū eteni quæ gerunt̄. illud p̄pter quod vnaq̄
qz res gerit̄ eiusdē rei premiū esse non iniuria
videri potest. vti currenti in stadio p̄pter quā
curritur iacet premiū corona. **S**ed beatitudi
nē eē idip̄sū bonū p̄pter quod oia gerūt̄ ostē
dimus **E**st igit̄ humanis actibus ip̄sū bonū
veluti premiū cōmune p̄positū **A**t qui hoc a bo
nis non potest separari. **N**e qz eni bonus ultra
iure vocabit̄ qui careat bono. quare p̄bos mo

res sua premia nō relinquūt. **Q**uantūlibet igitur seuiāt mali. sapienti tamē corona nō detur. non arescet. **N**eq; enī p̄bis animis p̄priū decus aliena decerpit improbitas. **Q**uod si extrinsecus accepto lætare. poterat hoc vel alius quispiam. vel ipse etiā qui cōtulisset auferre. **S**ed quā id sua cuiq; p̄bitas cōfert tū suo premio carebit. cū p̄bus esse desierit. **P**ostremo cū omne p̄miū icārco appetat. quā bonū esse credit. quis boni opōtē p̄mij iudicet exp̄tem. **A**t cui? premiū oīm pulcherrimi maximi q;. **M**emēto enī illius corollarij quod paulo ante preapuū tedi ac si collige. **C**ū ipsū bonū beatitudo sit bonos oēs eo ipso q; boni sunt fieri beatos liquet. **S**ed q̄ bti sūt deos eē ouenit. **E**st igit; premiū honorū qd nullus deterat dies. nulli? minuatur potestas. nulli? suscipiet improbitas deos fieri. **Q**uæ cū ita sint. de malorū quoq; inseparabili pœna dubitare sapiēs neq;

at. **N**ā cum bonū malumq; itē poena atq; p
mium aduersa fronte diffideant q̄ in boni pre
mio videmus accidere. eadem necesse est i ma
li poena contraria pte respondeant **S**icut igit
tur probis pbitas ipsa sit premium. ita ipro
bis nequicia ipsa supplicū est. **I**ā vero q̄sq;
afficit poena. malo se affectū eē nō dubitat
Si igitur sese ipsi aestimāe velint pnt ne sibi
supplicij exptes videri. quos omniū malorū
extrema nequicia nō afficiat mō. verū etiā va
bementer inficiat. **V**ide autē ex aduersa parte
bonorum quae improbos poena comitetur.

Omne namq; quod sit vnum esse. ipsumq;
vnum. bonum esse paulo ante didicisti. **C**ui
consequens est vt oē quod sit id etiā bonū eē
videat **H**oc igit mō q̄cqd a bono deficit eē de
fistit. q̄ sit vt mali desināt eē qd fuerāt **S**ed
fuisse boies adhuc ipsa hūana corpis reliqua
species ostentat. **Q**uare versū in maliciāz bu

manā q̄ amiserē naturā. **B**ed cū ultra hoies
quēq; prouehere sola p̄bitas possit. **N**ecesse
est vt quos ab humana cōditione deiecit. in
fra hois merituz detrudat iprobitas. **E**uenit
igit vt quē transformatū vicij̄s videas hoiem
æstimare nō possis. **A**uaricia feruet alienaz
opum violentus ereptor. simile lupo dixeris
Ferox atq; inquiet? linguā litigij̄s exercet
cani opabilis. **I**nsidiator occultus surripuit
se fraudibus gaudet. vulpeculis exequetur.
Ire itēperās fremit. leonis animū gestare cre
datur. **D**avidus ac fugax nō metuenda for
midat ceruis similis balcat. **B**egnis ac stupi
dus torpet asinū viuūt. **L**euis ac incōstās stu
dia pmutat. nil ab auibo differt. **F**œdis im
mundis q; libidib; imergit sordide suis volu
ptate detinet. **I**ta fit vt q̄ p̄bitate deserta hō
esse desierit. cum in diuinam conditionē trāsi
re non possit vertatur in bæluam

Metrum tertium quarti libri.

Aela naricij duas Et vagas pelago
rates Eurus appulit ifulæ. Pulchra
que residens dea. Solis edita semine. Miscz
hospitibus nouis Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos Vertit herbi potes
manus Dunc apri faeces tegit. Ille marmari
cus leo. Dente crescit et vnguibus. Dic lupis
nuper additus. Flere dum parat ululat. Ille
tigris vt indica. Tecta mitis obambulat. Sed
licet varijs malis Numen arcadis alitis Obsti
tum miserans ducem Peste soluerit hospitij.
Jam tamen mala reniges. Ore pocula traxe
rant. Jam fues cerealia Glante pabula verte
rant. Et nihil manet integrum Voce corpore p
ditis Sola mens stabilis supra. Monstra quæ
patitur gemit. O leuem nimium manum Nec po
tentia gramina. Membra quæ valeant licet Cor
da vertere non valent. Intus est hominum vigor

Arce cōditus abdita. Dæc venena potenti?
Detrahūt hominē sibi. Dira quæ pemitus me
ant. Nec nocentia corpori. Mētis vulnere se
uiu nt.

Prosa quarta quarti libri.

Num ego fateor inquā. nec iniuria di
ci video. viciosos tamen hūani cor
poris spēcē seruēt i bæluas tñ aiorum quali
tate mutari. **S**z quorū atrox scelerataq; mē
honorū pniæ seuit idipsū eis licere noluissem
P. Nec licet inqt vti cōuenienti monstrabit
loco. sed tamē si idipsū quod eis licere credi
tur auferat. magna ex pte sceleratorū hōim
poena reuelet. **E**t enī quod incredibile cuiq;
forte videat. if celiōres eē necē est malos cū
cupita pferēt. qm si ea q cupiūt implē non
possint. **N**am si miseruz est vpluisse praua. po
tuisse miserius est. sine quo volūtatis miseræ
langueret effectus. **I**taq; cum sua singulis

miseria sit triplia infortunio necesse est vige
antur. quos videas scelus velle a posse a per
ficere. **Boetius.** Accedo inquam sed vti hoc in
fortunio cito careant patrandi sceleris possibili
tate deserti vachementer exopto. **P.** Care
bunt inquit oaus. qm vel tu forsitan velis
vel illi sese aestiment esse carituros. Neq; eni
est aliquid in ta breuib; vitæ metis ita secu
rum. quod expectare longum immortalis p
sertim animus putet. Quorum magna spes
et excelsa facinorum machina repentino atq;
insperato saepe sine destruitur. Quod quidē
illis miseræ modum statuit. Nam si nequici
a miseros facit. miserior sit necesse est diutur
nior nequam. Quos infelicissimos esse iudi
carem. si non eorum maliciam saltem mors ex
trema finiret. Et enim si de prauitatis infortu
nio vera conclusimus. infinitam liquet esse
miseriam. quam esse constat eternam. **B.**

Tum ergo mira quidem inquam et concessu difficilis illatio. sed his eam quae prius concessa fuit minime convenire cognosco. **P.** Recte inquit aestimas. sed qui conclusioni accedere durum putat. aequum est vel falsum aliquid praefuisse demonstrat. vel collationem propositionum non esse efficacem necessariae conclusionis ostendat. Alioquin concessis praecedentibus nihil profus est quod de illatione causet. **N**am hoc quoque quod dictum non minus mirum videatur. sed ex his quae sumpta sunt aequum est necessarium. **S.** Quidnam inquam. **P.** Feliciores esse inquit improbos supplicia lucentes. quam si eos nulla iustitiae poena coerceat. Neque id nunc in melius quod cuius veniat in mentem. corrigi ultione praeuos mores. et ad rectum supplicij terrore deduci. caeteris quoque exemplum esse culpanda fugiendi. Sed alio quodam modo infeliciores esse improbos arbitrorim

punitos . tametsi nulla ratio correctionis . nul-
lus respectus habeatur exempli **B.** Et quæ-
rit inquã pter hoc alius modus **P.** Et illa bo-
nos inquit esse foelices . malos vero miseros
nonne necessimus **B.** Ita est inquã **P.** Si
igitur inquit miseriæ cuiuspiam bonũ aliquod
addatur nonne foelicioꝝ est eo cuius pura ac so-
litaria sine cuiusq̃m boni admixtione miseria
est **B.** Sic videtur inquã **P.** Quid si eidem
misero qui cunctis careat bonis pter ea quibus
miser est . malum aliud fuerit annexum . nõ
ne inulto infocioꝝ eo censendus est . cuius in
fortunium boni participatione releuatur **B.**
Quidam inquã **P.** Habent igitur improbi
cum puniuntur quidem boni aliquid annexũ
poenam ipsa scilicet quæ ratione iusticiæ bo-
na est . hõdemq; eam supplicio carent . inest a-
liquod alterius mali ipsa impunitas . quã ini-
quitatis merito malum esse confessus es **B.**
k i.

Negare nō possū **P.** Multo igitur infœlicio
res improbi sunt iniusta ipunitate donati q̄m
iusta vltione puniti. **Sed** puniri improbos
iustū. impunitos vero elabi iniquū esse mani
festū est **B.** Quis id neget **P.** Sed nec il
lud quidē ait qui q̄z negabit bonū esse omne
quod iustum est contraq̄ quod iniustum est
malū liquet esse **B.** Tū ego. Ita q̄dem cō
sequentia sunt eis quæ paulo ante cōclusa sūt
Sed queso inquā te. Nulla ne animarū sup
plicia post defunctū morte corpus relinquis.
P. Et magna quidē inquit quorū alia poe
nali acerbitate. alia vero purgatoria clemen
tia exerceri puto. **Sed** nūc de his differere cō
siliū nō est. **Id** vero haecenus egimus. vt
quæ indignissima tibi videbat̄ malorum posse
stas eam nullam esse cognosceres. quos q̄
ipunitos q̄tebare. videres nūq̄m improbitatis
suae carē supplicij **Licētiā** quā cito finire p̄ca

baris nec longā eē dicerēs . ifœlioreq; fore si
diuturnior infœliāssimā vero si ess; æterna .
Post hæc miseres eē iprobos iusta ipuni
sate dimissos qm iusta vltione punitos . **C**ui
sētētiæ cōsequēs est . vt tū demuz grauiorib;
supplicijs vrgeāt cū ipuniti esse credūt **B**
Tū ego cū tuas inquā rationes cōsidero . nihil
diū verius puto . **A**t si ad hominū reuertar iu
dicia . quis ille est cui hæc nō credenda mō .
H saltem audienda vide ant **P** . **I**ta ē inquit
illa . nequeūt enī oculos tenebris assuetos ad
luce pspiciuæ veritatis attollē . similes q; aui
bus sunt quarum intuitum nox illuminat . di
es cæcat . **D**um enim non rerū ordinem sed
suos intuentur affectus . vel licētiā . vel im
punitatē scelerū putāt eē fœlicē . **V**ide at qd
æterna lex faciāt **M**elioribus aim si cōfōueris
nihil op? ē iudice pmiū deferēte tu te ipse ex
cellētioribus addidisti . **S**i studiū ad peiora
k . ij

delexeris extra ne queheris vltorē. tū te ipse
in deteriora detruxisti. veluti si vicib? sordidā
humū cælumq; respicias. cūctis extra cessan
tibus ipsa cernēdi ratione nūc cœno. nūc fide
ribus interesse videaris **A**t vulgus ista non re
spiciat **Q**uid igitur. his ne accedamus quos
baeluis similes esse mōstrauimus. **Q**uid si q̄s
amisso penitus visu ipsū etiā se habuisse obli
uisceret intuitum. nihilq; sibi ad humanā p
fectionem deesse arbitraretur. num vidētes e
adem caecos putaremus. **N**ōne illud quidem
acquiescent. quod æque validis rationū nitū
tur firmamētis infœlicioēs esse eos qui faciūt
qm̄ qui patiātur iniuriam **R**. **V**ellem inq;̄
has ipsas audire ratioēs **P**. **O**ēm inquit im
probum supplicio dignum negas **R**. **M**ini
me inquā **P**. **I**nfœlices vero esse qui sūt im
probi multipliciter liquet **R**. **I**ta est inquā
P. **Q**ui igitur supplicio digni sūt miseros

esse nō dubita? **H.** Cōuenit inquā **P.** Si
igitur cognitor ait resistēs . cui supplicū iſe
rendum putaēs ei ne qui fecisset an qui pertu
lisset iniuriā **H.** Nec ambigo inquā qm
perpeſſo ſatiſfacere dolore ſaciētis? **P.** Miseri
or igitur tibi iniuriæ illator qm acceptor eſſe
videret? **H.** Conſequit̄ inquā **H.** ac igitur a
lij? q; de cauſis ea radice nitētib? q; turpitudō
ſuapte natura miſeros ſaciāt . apparet . illatā
cuilibet iniuriā nō accipientis . ſ; inferentis eē
miſeriā **P.** At qui nunc ait contra faciunt ora
tores . Pro his enī q; graue qd̄ acerbūq; p
peſſi ſunt miſerationē iudicū excitare conā
tur . cū magis admittētibus iuſtior miſeratio
debeat . quos nō ab iratis ſed a propicijs po
tius miſerātibus q; accuſatoribus ad iudiciū
veluti agros ad medicū duci oportebat . vt
culpæ morbos ſupplicio iſecaret̄ . quo pacto
deſenſorū opa vel tota frigeret . vel ſi p̄deſſe
le . in

hominibus mallet in accusationis habitū ver-
teretur. **I**psi quoque improbi si eis a liqua rīmu-
la virtutē relicta fas esset aspicere. victorūque
sortes poenarū cruciatibus se deposituros vide-
rent. cōpensatione adipiscēdæ probitatis nec
hos cruciatos esse dicerent. defensorūque opera
repudiarēt. ac se totos accusatoribus iudiciū
busque pmitterēt. **Q**uo fit vt apud sapientes
nullus pro suis odio locus relinquatur. **N**ā bo-
nos quis nisi stultissimus oderit. malos vero
odisse ratione caret. **N**ā sicuti corporū languor
ita viciōsitas quidam est quasi morbus ani-
morum. **C**ū aegros corpore minime dignos
odio. sed potius miseratione iudicemus. mul-
tō magis nō insequēdi. sed miserādi sunt. quo-
rū mentes omni languore atrocior vrget im-
probitas.

Metrum quartum libri quarti.

Quid tātoſ iuuat exātare mot?

Et ppria fatū ſolūtare manu. **S**i mortem pe
tit ppinquat ipſa. **S**ponte ſua volucres nec re
moratur equos. **Q**uos ſerpens leo tigris vr
fus aper **D**ente petunt. idem ſe. tamē enſe pe
tunt. **A**n diſtant quia diſſidentq; mores **I**n
iuſtas acies ⁊ fera bella mouēt **A**lternis q; vo
lunt perire telis **N**ō eſt iuſta ſatis ſeuiciæ rati
o. **V**iſ aptā meritiſ vicem referre. **D**ilige iu
re bonos ⁊ miſereſce malis.

Proſa quinta libri quarti

Hinc ego video inquā quæ ſit vel fce
liātās. vel miſeria in ipſis proborum atq; im
proborū meritiſ cōſtituta. **S**ed in hac ipſa
fortuna populari non nihil boni maliq; ineſſe
perpendo. **N**eq; enim ſapientum quiſquā ex
ul inops. ignominioſus q; eſſe malit potius
q̄m pollens opibus. honore reuerendus.

k nñ

potentia validus in sua permanēs vrbe florere.
Sic enī clarius testatius q; sapientiæ tracta
tur officiū. cū in cōtingentes populos regenti
um quodāmodo beatitudo transfunditur **C**ū
presertim carcer lex cæteraq; legaliū tormen
ta pœnarū p̄niciosis potius ciuib; ppter quos
etiā constituta sunt debeant. **C**ur hæc igit̄
uersa vice mutant̄. scelerūq; supplicia bonos
premant. premia virtutū mali rapiant. væbe
menter admiror. quæq; tā iniuste cōfusionis
ratio videat̄ ex te scire desidero **M**inus etenim
mirarer si misceri omīa fortuitis casibus crede
rem **N**ūc stuporē meū deus rector exaggerat
qui cum sæpe bonis iucūda malis aspera. cō
traq; bonis dura tribuat. malis optata conce
dat. nisi causā deprehēdat. quid est q; a for
tuitis casibus differre videat̄ **P**. **N**ec miruz
inquit si quid ordinis ignorata ratione teme
rariū cōfusumq; credat̄. **S**ed tu quāuis cau

ſa tātae diſpoſitionis ignōres . tñ qm̄ bonus
mundū rector temperat recte fieri cuncta ne
dubites . **M**etrū quintū quarti libri.

Siquis arcturi ſidera neſcit . Propin
qua ſumo cardie labi . Cur legat tar
dus plauſtra bootēs **M**ergatq; ſeras æquore
flāmas **C**um nimis celerēs explicet ortus **L**e
gem ſtupēbit ætheriſ alti **P**alleāt plenæ cor
nua lunæ **I**nfecta metiſ noctiſ opacæ **Q**uæ
q; fulgenti texerat ore . **C**onfuſa phœbe dete
gat aſtra . **C**ōmouet gētes publicus error .
Laſſantq; crebris pulſib; æra . **N**emo mirat̄
flamina cori . **L**itus frementi tundere fluctu .
Nec miſis durā frigore molē . **F**eruētē phœ
bi ſoluiet æſtu . **D**ic ei cauſas cernē promptū
eſt **I**llic latētēs pectora turbāt . **C**ūcta quæ
rara prouehit ætas **S**tupetq; ſubitiſ mobile
vulgus . **C**edat inſcitia nubilus error .
Ceſſent proſecto mira videri .

Prosa sexta libri quarti.

Tu est iquam. Sed cū tui muneris
sit latētū rerū causas euoluerevelata
q̄ caligine explicare rationes. queso vti hinc
decernas. qm̄ hoc me miraculū maxime ptur
bat ⁊ edisseras. **P.** Tum illa paulisper arri
dens. ad rē me omniū inquit quesitu maxiaz
vocas. cui vix exhausti quicq̄z satis est. tal
nāq̄ materia est vt vna dubitatione succāsa
innumerabiles aliae velut bydrae capita suc
crescāt. nec vllus fuerit mod⁹. nisi quis eas
vivaāssimo mētis igne coerceat. **I**n hac enī
de providentiā simplicitate. de fati serie. de re
pentinis casibus. de cognitiōe ac praedestina
tione diuina. de arbitrij libertate quaeri solet
Quae quanti oneris sint ipse perpendis. **S**z
qm̄ haec quoq̄ te nosse quaedā medicinae tu
ae portio est. quāqm̄ āgusto limite t̄pis septi
tamen aliquid delibere conabimur. **Q**si te

musica carminis oblectameta selectant hanc
paulisper oportet differas voluptatem. duz
nexas sibi ordine contexo rationes **B.** Ut
libet inquā **P.** Tum velut ab alio orsa prin
cipio ita differuit. Omnium generatio rerum
cunctus q̄ mutabilium naturarum p̄gressu
a quicquid aliquo mouet modo. causa ordi
nem formas ex diuinæ mētis stabilitate sorti
tur. hæc in suæ simplicitatis arce posita mul
tiplicem rebus gerendis modū statuit. q̄ mo
dus cum in ipsa diuinæ intelligentiæ purita
te conspicitur prouidentia nominatur. Cum
vero ad ea q̄ mouet atq̄ disponit refertur fa
tum a veteribus appellatum est. Quæ diuer
sa esse facile liquebit. si quis vtriusq̄ vim mēti
te conspexerit Nam prouidentia est ipsa illa
diuina ratio in summo omnium principe isti
tuta q̄ cūcta dispoit **F**atū vero inherēs rebo
mobilibo dispositio p̄ quā prouidentia suis q̄q̄

nectit ordinibus. **P**rouidentia namque cuncta pa-
riter quamuis infinita complectitur. **F**atum vero
singula dirigit in motu. locis. formis ac tem-
poribus distributa. ut haec typalis ordis ex-
plicatio in diuinae mentis adunata prospectu p-
uidencia sit. **E**adem vero adunatio digesta
atque explicata temporibus fatum vocet. **Q**uae
licet diuersa sint. alterum tamen pendet ex alte-
ro. **O**rdo namque fatalis ex prouidentiae simplicitate
precedit. **S**icut ei artifex faciendae rei forma
mente percipiens mouet operis effectus. et quod
simpliciter presentariaeque prospexerat ptempo-
rales ordines ducit. ita deus prouidentia quidem
singulariter stabiliterque facienda disponit. fato
vero haec ipsa quae disposuit multipliciter ac
temporaliter administrat. **D**iuine igitur famula-
tibus quibusdam prouidentiae diuinis spiri-
tus fatum exercetur. seu anima. seu tota in
seruiente natura. seu celestibus siderum motibus

seu angelica virtute. seu demonum varia soler-
tia. seu aliquibus horum. seu omnibus fatalis
series texitur. illud certe manifestum est imo-
bilem simplicemq; gerendarum formam reru
esse providentiam. **F**atum vero eorum quae di-
vina simplicitas gerenda esse disposuit mobi-
lem nexum atq; ordinem temporalem. **Q**uo
fit ut omnia quae fato subsunt providentiae q;
subiecta sunt cui ipsi etiam subiacet fatu. **Q**uae
da vero quae sub providentia locata sunt fati
seriem superent. **E**a vero sunt quae primae p-
pinqua divinitati stabiliter fixa fatalis ordi-
nem mobilitatis excedunt. **N**am ut orbium cir-
ca eundem cardinem sese vertentium q est intus
ad simplicitatem medietatis accedit. caetero-
rumq; extra locatorum veluti cardo quidam
circa quem versantur existit. **E**ximus vero
maiore abitu rotatur quanto a puncti media indi-
viduitate discedit tanto aprioribus spacijs

explicat. **S**i quid vero illi se medio conectat
et societ in simplicitatem cogit. diffundiq; ac
diffluere cessat. **S**imili ratione quod longius
a prima mente discedit maioribus fati nexibus
implicat. **A**c tanto aliquid fato liberum est quam
to illius rerum cardinem vicinius petit. **Q**uod si su-
pernae mentis haerit firmitati motu carere fati quod
supergreditur necessitate. **I**gitur uti est ad intelle-
ctum ratiocinatio. ad id quod est id quod gi-
gnit. ad aeternitatem tempus. ad punctum medium
circulus. ita est fati series mobilis ad provi-
dentiae stabilem simplicitatem. **E**a series caelum ac
sidera mouet. elementa in se inuicem temperat et al-
terna commutatione transformat. **E**adem nascetur
occidentiaque omnia per similes foetuum seminumque re-
nouat progressus. **H**aec actus etiam fortunas
que hominum indissolubili causarum conexione constringit
quae cum ab immobilis providentiae proficiat ex
ordibus. ipsa quoque immutabilez necesse est esse.

Ita enī res optime regunt si manēs in diuina
mēte simplicitas in declinabilē causarū ordinē
promat. **D**ic vero ordo res mutabiles ⁊ alio
quin temere flucturas ppria incommutabilitate
coerceat. **Q**uo fit vt tametsi nobis hūc ordi
nē minime considerare valētibus. cōfusa oīa ptur
bataq; videant. nihilominus tñ suus modus
ad bonū dirigēs cūcta disponit. **N**ihil est ei
qđ mali causa ne ab ipsis qđ tētm improbis fiat.
quos vt vltimē demonstratum est. bonum
quærentes prauus error auertit. nedum ordo
de summi boni cardine proficiēscens a suo qđq;
deflectat exordio. **Q**uæ vero iniquies potest
vlla iniquior esse cōfusio. qm vt bonis tum
aduersa tum prospera. malis etiam tum op
tata. tum odiosa contingant. **N**um igitur e
a mentis integritate hōmines degunt. vt qđ
probos improbos ve censuerint. eos quoq;
vti existimant esse necesse sit. **A**t qui in

hoc hominum iudicia depugnant. ut quos alij
premio. alij supplicio dignos arbitratur Sed
concedamus ut aliquis possit bonos malos ve
discernere. Num igitur poterit intueri illam in
timum temperiem velut in corporibus dia so
let animorum Num enim dissimile est miracu
lum nescienti cur sanis corporibus his qui
dem dulcia. illis vero amara conveniant. Cur
aegri etiam leuibus quidam. quidam vero acri
bus adiuuantur. At hoc medicus qui sanitatis
ipsius atque aegritudinis modum temperamentumque di
noscit minime miratur. Quid vero animorum
aliud salus videtur esse quam probitas Quid aegri
tudo quam vitia. Quis enim alius vel seruator bo
norum vel malorum depulsor quam rector ac medi
cator mentium deus. Qui cum ex alta prouiden
tiae specula respexerit quid unicuique conueni
at agnoscit. Et quod conuenire nouit accom
modat. Dic iam sit illud fatalis ordinis insigne

miraculū. cū a sciente geritur quod stupēāt
ignorantes . Nam vt pauca quæ valet ratio
humana de diuina profunditate perstringā
De hoc quem tu iustissimum & æquissimu
tissimum putas omnia scienti providentiæ di
uersum videtur. **E**t victricem quidem cau sam
dijū victam verò catoni placuisse familiaris
noster **L**ucanus admonuit. **D**ic igitur quic
quid citra spem videas geri rebus quidem re
ctus ordo est. opinioni vero tuæ peruersa cō
fusio. **S**ed sit aliquis ita bene morat⁹. vt de
eo diuinum iudicium pariter humanumq; cō
sentiat. sed est animi viribus infirmus cui si
quid eueniat aduersū. desinet colere forsitan
innocentiam. per quam non potuit retinē for
tunam. **P**arāt itaq; sapiēs dispēsatio ei quē
deteriorem facere. possit aduersitas. ne cui nō
conuenit laborare patiatur. **E**st ali⁹ cūctis
virtutibus absolut⁹ sanct⁹ q; ac deo proxim⁹

bunc cōtingi quibuslibet aduersis nefas pro
uidentia iudicat. adeo vt ne corporeis quidē
morbis agitari sinat. **N**am vt quidaz me q̄
excellētiō ait. **V**ir autē sacerdotalis vrus
nō laborat. sancti autē viri corpora sua aedifi
cauerūt virtute. **F**it autē saepe vti bonis sum
ma rerū regenda deferat. vt exuberās retūda
tur improbitas. **A**lij mixta quaedā pro aimo
rū qualitate distribuit. **Q**uosdā remordet ne
longa foelicitate luxuriēt. **A**lios duris agita
ri sinit. vt virtutes animi patiētiae vsu atq; ex
ercitatione cōfirmēt. **A**lij plus aequo metuūt
quod ferre p̄nt. **A**lij plus aequo despiciūt qd
ferre non possunt. **D**os in experimentum sui
tristibus ducit. **N**onnulli venerandum saeculi
nomen gloriosae praesio mortis emerunt.
Quidam supplicij iexpugnabiles exemplū
caeteris pretulerunt. inuictam malis esse vir
tutem. **Q**uae q̄z rectae atq; dispositae ex eo

rum bono quibus accidere videntur fiant nul
la dubitatio est. **N**am illud quoq; quod im
probis nunc tristitia . nunc optata pueniunt .
ex eisdem ducit' causis . ac de tristibus quide;
nemo mirat' q; eos male meritos omēs existi
mant . quorū quide; suppliā cū cæteros ab
sceleribus deterrant . tum ipsos quibus inuehū
tur emendāt . **L**æta vero magnū bonis argu
mentū loquūtur . quid de huiuscemodi fœli
citate debeant iudicare quā famulari sape im
probis cernāt . **I**n qua re illud etiam dispēsa
ri credo q; forsitan alicuius tam præceps atq;
importuna natura est . vt eum in scelera poti;
exacerbare possit rei familiaris inopia . huius
morbo prouidentia collatæ pecuniæ remedio
medetur . **H**ic fœdatam probis conscientī
am spectans **E**t secum fortunam suam com
parans . forsitan pertimescit . ne rei cuius in
cundus vñus est sit tristis amissio .

Mutabit igitur mores . ac dum fortunā me-
tuit amit tere nequiciam derelinquit . **A**lios in-
cladem meritam p̄cipitavit idigne acta foe-
licitas . **Q**uibusdam permissum punēdi ius
vt exercitium bonis a malis esset causa suppli-
cij . **N**am vt probis atq; improbis nullū foe-
dus est . ita ipsi inter se improbi nequeunt cō-
uenire . **Q**uidm . cū a semetipsis discerpēti bo-
conscientiam vicis quiq; dissentiant . faciāt
q; saepe quæ cū gesserint non fuisse gerenda
tecernant **E**x quo saepe summa illa prouidē-
tia protulit insigne miraculū . vt malos mali
bonos facerent . **N**az dū iniqua sibi a pessimis
quidā perpeti vident . noxiorū odio flagiā-
tes ad virtutis frugem rediere . diu se eis dis-
similes student esse quos oberant . **S**ola est e-
nim diuina vis cui mala quoq; bona sunt cū
eis cōpetenter vtendo alicuius boni elicit effe-
ctū . **O**rdo enim quidam cūcta complectitur

vt quod ab assignata ordinis ratione deesse
rit. hoc licet in aliū tamē ordinē relabatur. ne
quid in regno prouidentiae liceat temeritati.
fortissimus in mundo deus cūcta peregit. euz
omnia secula prouidet ac prospicit. **N**eque enī
fas est hui cūctas diuinæ ope machinas vel
ingenio comprehendere vel explicare sermone.
Hoc tantū prospexisse sufficiat q̄ naturarū
omniū proditor: idem ad bonū dirigens cū
cta disponat. dūq; ea quæ protulit in sui si
militudinē retinere festinat. malum omne de
reipublicæ suæ terminis p̄ fatalis seriē necessi
tatis eliminat. **Q**uo fit vt quæ in terris abun
dare credunt̄ si disponentē prouidentiaz spe
ctes nihil vsq̄m mali esse ppendas. **H**ed vi
deo iā dudum te et pondere questiois oneratu
et rōnis p̄lixitate fatigatu aliquā carnis ex
pectaē dulcedinē. **A**ccepe igit̄ haustu quo re
fectus firmior in vltiora stenda.

Metrum sextum quarti libri.

Suis celsi iura tonantis **P**ura solers
cernere mente. **A**spice fūmi culmina
caeli. **I**lluc iusto foedere rerū **V**etereꝝ seruant
libera pacē. **N**on sol rutilo concitus igne **G**eli
dū phœbeꝝ impedit axem **N**ec quæ fūmox r
ticæ mūdi **F**lectit rapidos vīa meatus **N**ūqꝫ
ocē duo lota profundo **C**ætera cernens libera
mergi. **C**upit oceano tingere flāmas. **S**em
per viābus temporis æquis **V**esper seras nū
ciat umbras **R**euehitqꝫ diem luāfer alnum
Hic æternos reficit cursus **A**ternus amor. sic
astrigeris **B**ellū discors exulat oris **H**æc
cōcordia tempat æquis **E**lementa modis.
vt pugnancia **V**iābo cedant humida sicās.
Jungantqꝫ fidem frigora flāmis. **P**endulꝫ
ignis surgat in altū. **T**erræqꝫ graues ponde
re sidant. **D**issem causis vere tepēti. **S**pirat
florifer annus odores. **A**estas cererē feruid a

siccat. **R**emeat pomis grauis autumnus **D**y
emem defluus irrigat imber. **D**æc temperies
alit ac profert. **Q**uicquid vitam spirat i or
be. **E**adem rapiens condit et aufert.

Obitu mergens orsa supremo **S**edet interea
conditor altus. **R**erumque regens flectit ha
benas. **R**ex et domiuis fons et origo **L**ex et
sapiens arbiter æqui. **E**t quæ motu con
stat ire **S**istit retrahens ac vaga firmat **N**ã
nisi re ad os reuocans itus **F**lexos iterum cogat
in orbes **Q**uæ nunc stabilis continet ordo
Dissepta suo fonte fatiscant.

Dic est cunctis communis amor **R**epetuntque
boni fine teneri. **Q**uia nõ aliter durare queunt
Nisi cõuerso rursus amore
Refluant causæ quæ dedit eẽ.

Prosã septima libri quarti.

Iam ne igitur vides quod hec oia que di-
ximus consequatur? **R.** Quidnam inquam
P. Oem inquit bonam profusum esse fortunam? **R.**
Et que fieri potest? **P.** Attende inquit cum ois fortuna
vel iucunda vel aspera tunc remunerandi exercen-
dive bonos. tunc puniendi corrigendi que improbos
causa de ferat. ois bona quam vel iustam constat esse
vel utilem? **R.** Nimis quod est inquam vera ratio. Et
si quam paulo ante docuisti providentiam. fatum ve-
l considere firmis viribus mixta sententia. Sed eaz si
placet inter eas que inopinabiles paulo ante po-
sueris numeremus? **P.** Et que inquit? **R.** Quia in-
quam id hominum sermo communis usurpat. et que
crebro querendum mala esse fortunam? **P.** Vis ne igi-
tur inquit paulisper vulgi sermoibus acceda?
Ne nimium velut ab humanitatis usu recessisse vi-
deamur? **R.** Ut placet inquam? **P.** Nonne igitur
bonum censes quod probest? **R.** Ita est inquam
P. Quae vero aut exercet aut corrigit probest

B. Fateor inquā **P.** Bona igit **B.** Quid
in **P.** Sed hæc eorū est. qui vel in v̄tute po
siti contra aspera bellum gerunt. vel a vicijis
declinantes virtutis iter arripiunt **B.** Nega
re inquā nequeo **P.** Quid vero iucunda q̄i
premium tribuit bonis. Num vulgus malaz
esse decernit **B.** Nequaquam. Verūm vtiē
ita quoq̄ esse optimam censet **P.** Quid re
liqua quæ cū sit aspera et iusto supplicio ma
los coeret. Num bonam populus putat **B.**
Immo omnium inquā quæ excogitari p̄nt
iudicat esse miserrimam **P.** Vide igitur ne o
pinionē populi sequentes quiddam valde in
opinabile confecerim? **B.** Quid inquā.
Ex his enī ait quæ cōcessa sunt. euenit eorū
quidē qui sunt vel in possessione vel in prouē
ctu. vel in adeptione virtutis omnem q̄cūq̄
sit bonā. in improbitate vero manētibus omnē
pessimā esse fortunā **B.** Hoc inquā verū ē.

tametsi nemo audeat confiteri. **P**. Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet. quoties in fortunæ certamē adducit. vt virū forte non deceat indignari. quoties increpuit bellicus tumultus. **V**triq; enim huic quidem gloriæ pagādæ. illi vero confirmādæ sapiētiæ difficultas ipsa materia est. **E**x quo etiam virtus vocat q; suis viribus mēs nō superet aduersis. **N**e q; enim vos in prouectu positi virtutis diffluere delicijs. et emarcescere voluptate venistis. preliū euz omni fortuna nimis acre cōsentis. **N**e vos aut tristis opprimat aut iucūda corrumpat firmis mediū viribus occupat. **Q**uicquid aut infra subsistit. aut ultra progreditur habet contemptū felicitatis non habet premiū laboris. **I**n vestra est eni sitū manu qlē vobis fortunā formare malitis. **O**is ei q; videt aspera. aut exercet. aut corrigit. aut punit.

Metrum septimum libri quarti.

Bella bis quinis operatus armis **V**ltor
atrides . phrygiae ruinis . **F**ratris a
missos thalamos piavit . **I**lle dum graie dae
vela classi **O**ptat . et ventos redimit cruore
Exuit patres miserumque tristis **F**oderat na
te iugulum sacerdos . **F**leuit amissos ithacus
sobales **Q**uos ferus vasto recubans in antro
Mersit inmani poliphocem? aluo . **S**ed tamen
caeco furibundus die **G**audiu maestis lachry
mis rependit . **H**erculem duri celebrant labo
res . **I**lle centauros domuit superbos . **A**bstu
lit et seuo spoliu leoni .
Fixit et certis vlucres sagittis **P**oma cernen
ti rapuit draconi **A**ureo leuia grauior metallo
Cerberum traxit triplia catena .
Victor inmitem posuisse fertur .
Pabulum seuis dominum quadrigis
Hydra combusto perijt veneno .

Fronte turbatus achelous amnis Ora demer
fit pudibūda ripis Strauit Anteuū libyās
aremīs . Cacus Euandri fatiāuit iras . Quos
qz p̄llurus foret altus orbis Detiger spūnis
humeros notauit . Vltimus cæluz labor irre
flexo Sustulit collo . precūqz rursus Vltimi
cælum meruit laboris . Ite nūc fortes vbi cæl
sa magni Ducit exempli via . cur iertes Ter
ga nudatis . superata tellus Sidera donat

Finitur hic liber quartus de consolatione phi
losophiæ Incipit quintus ac vltimus .

Profa prima.

Dixerat orōnis qz cursū ad alia q̄
dā tractāda et expediēda v̄tebat
H. Tū ego . Recta q̄tē iqm̄ ex
hortatio . tuaqz prois auctoritate dignissā
S3qz tu dudū de puidētia dixisti re expior.